

Datum: 18.07.2026

Medij: Danas

Rubrika: Nedelja

Autori: DRAGAN VUKIĆEVIĆ

Teme: Evropska komisija

Napomena:

Površina: 551

Naslov: U potpalublju „Paklene pomorandže“

Strana: 5

NAPAD NA VLADIMIRA ARSENIJEVIĆA

U potpalublju „Paklene pomorandže“

U normalnim društvima, prebijanje pisca ovakvog kalibra bilo bi prvorazredni skandal. Zamislite da u Londonu, usred bela dana, grupa huligana prebije dobitnika Bukerove nagrade

Naslov ovog teksta povezuje dva književna, ali i stvarna sveta. Paklena pomorandža Entonija Bardžisa ostala je simbol društva u kojem nasilje nije samo posledica odluke pojedinca, već proizvod ambijenta koji ga stvara i prihvata. U potpalublju, roman Vladimira Arsenijevića, za koji je dobio NIN-ovu nagradu kao njen najmlađi laureat, govori o ljudima zarobljenim ispod površine velikih istorijskih lomova i posledicama vremena koje ih je oblikovalo. Između ta dva naslova nalazimo se mi, danas.

Trideset jednu godinu posle ratova na našim prostorima, u društvu koje se zaklinje u evropske vrednosti, jedan pisac i kulturni radnik postao je meta nasilja. Vladimir Arsenijević, jedini pisac s ovih prostora kojeg je, uzgred budi rečeno, objavljivao prestižni Njujorker, napadnut je dok je dolazio da pripremi prostor Udruženja Krokodil ispod Brankovog mosta za komemoraciju žrtvama zločina u Srebrenici.

Tog jutra nisu ga dočekali ljudi koji dolaze da odaju počast stradalima. Dočekala ga je spremna, golobrada grupa izuzetno mladih ljudi u crnim majicama i kačketicima. Usledilo je desetak minuta udaraca, guranja, unošenja u lice i pretnji smrću i silovanjem. Ta vrsta sadizma je impresivno jeziva: pretili su mu da će ga skinuti golog da trči niz Karađorđevu dok ga snimaju, a prostor su potom išarali potpisima ekstremističkih grupa poput „Četiri-pet-jedan“ i „Narodnih patrola“. To su oni koji su s ljudima na visokim položajima povezani tankom, ali izuzetno čvrstom linijom. Svi znamo ko je na vrhu te linije.

Najpotresniji deo ovog događaja nisu same batine. Arsenijević, u svojoj 61. godini, kaže da je na to „navikao“. Ta reč, navikao, jeste najteža dijagnoza našeg društva. Ona ne svedoči samo o ličnoj rezignaciji jednog pisca, već o tome da je nasilje postalo naš podrazumevani operativni sistem. Kako smo stigli do toga da golobradi tinejdžeri, sa toliko mržnje u očima, samouvereno i bez straha od zakona sprovode uličnu pravdu?

Odgovor leži u decenijski uništavanom obrazovnom sistemu. Naše škole odavno nisu mesta gde se uči kritičko mišljenje, dijalog i uvažavanje

drugacijeg stava. One su pretvorene u fabrike poslušnih ili, još gore, poligon za regrutaciju uličnih jurišnika. Decenijama se sprovodi sistematsko zabijanje glave u pesak pred istorijskim činjenicama, što je porodilo ustaljenu retoriku po kojoj pravo na sopstveno mišljenje imaš samo ako se ono poklapa sa stavom vladajuće klike. Ako se ne poklapa, ti nisi neistomišljenik, ti si meta. Zaboravili smo osnovno pravilo civilizacije: ne moram se slagati sa tvojim mišljenjem, ali moram poštovati tvoje pravo da ga iskažem. Bitni su argumenti, a ne pesnice. Ali u državi gde se argumenti tretiraju kao izdaja, pesnica postaje jedini zvanični jezik komunikacije.

U normalnim društvima, prebijanje pisca ovakvog kalibra bilo bi prvorazredni skandal. Zamislite da u Londonu, usred bela dana, grupa huligana prebije dobitnika Bukerove nagrade. O tome bi bruja ceo svet, a policija bi prevrnu grad. Kod nas? Naš Javni servis i režimski mediji su ovaj događaj uredno odćutali ili ga sveli na nivo kafanske čarke. To nije tema. Jer, zaboga, šta je jedan pisac naspram „stabilnosti i napretka“?

A kada govorimo o toj stabilnosti, ne možemo a da se ne osvrnemo na ulogu Evrope. One zvanične, briselske Evrope. Evropska komisija i moćnici oko nje, vođeni surovim i pretežno ličnim, pragmatičnim interesima, godinama pružaju direktnu podršku ovdašnjem vlastodršcu. Njima je stabilnost draža od demokratije, a litijum i geopolitički dilovi važniji od vladavine prava i bezbednosti sopstvenih građana. Za demokratiju i ljudska prava ih je, ogoljeno govoreći, baš briga.

Najbolji dokaz za to je sudbina naših studenata koji su pešačili i vozili do Brisela i Strazbura kako bi ukazali na sunovrat demokratije u Srbiji. Tamo su ih, naravno, lepo primili, potapšali po ramenu, izrazili duboku zabrinutost i, po dobrom starom običaju, uradili apsolutno ništa.

Piše: DRAGAN VUKIĆEVIĆ

Za ovih četrnaest godina naprednjačke vlasti, jedino stvarno, opipljivo usklađivanje sa Evropskom unijom koje smo osetili jeste onaj nesrećni vezani čep na flašama. Koji je kod nas, ironično, ispao najgori zbog jogurta, jer smo mi valjda jedini narod koji jogurt pije direktno iz flašice dok mu se plastični čep zabada u oko. Sve ostalo je ozbiljan, dubok raskorak. I sa vremenom, i sa Evropom.

Dokle taj raskorak ide, najbolje pokazuje Arsenijevićeva paralela: 1945. godine Adolf Hitler je bio u bunkeru u Berlinu, a samo trideset godina kasnije, 1975, u Njujorku su

svirali Ramonsi. To je razmak od tri decenije u kojem je svet uspeo da se potpuno transformiše, zaleći rane i stvori novu kulturu. Kod nas je od rata prošlo trideset i kusur godina, a mi i dalje živimo u limbu. Zaglavljani u sopstvenom „Danu mrmota“, recikliramo iste laži, iste neprijatelje i isto nasilje, nesposobni da iskoracimo iz sopstvenog potpalublja.

Kad je trebalo da budemo most između Istoka i Zapada, da iskoristimo šanse i postanemo najrazvijenija zemlja Istočne Evrope, mi smo izabrali da se raspadnemo. I to kravom. Baš kao Arsenijevićovo lice pod Brankovim mostom.

Nakon napada, Krokodilu je stigla podrška preko 500 organizacija i pojedinaca iz celog regiona. Ljudi i dalje žele mesta gde mogu da podeli zajedničke vrednosti, čak i kada su u manjini. Ali dokle god država štiti nasilnike, a Brisel žmuri na oba oka zarad sopstvenog čara, mi ćemo ostati društvo u kojem se sloboda mišljenja kažnjava batinama, a evropske integracije mere isključivo nerviranjem oko čepa na plastičnoj flašici.

Sve ostalo, zaključite sami. Niste mali.

Autor je predsednik Nacionalnog odbora IAESTE

Tog jutra nisu ga dočekali ljudi koji dolaze da odaju počast stradalima. Dočekala ga je spremna, golobrada grupa izuzetno mladih ljudi u crnim majicama i kačketicima. Usledilo je desetak minuta udaraca, guranja, unošenja u lice i pretnji smrću i silovanjem. Ta vrsta sadizma je impresivno jeziva: pretili su mu da će ga skinuti golog da trči niz Karađorđevu dok ga snimaju, a prostor su potom išarali potpisima ekstremističkih grupa poput „Četiri-pet-jedan“ i „Narodnih patrola“

Foto: screenshot Krokodil

